

ROMÂNIA – RECEPTOR AL INVESTIȚIILOR STRĂINE DIRECTE

LECT.UNIV.DRD. ALINA VOICULEȚ

Universitatea „Constantin Brâncoveanu” - Rm. Vâlcea alinav06@yahoo.com

DANIELA BARBONIE

Universitatea „Constantin Brâncoveanu” - Rm. Vâlcea,

daniela_28_ro@yahoo.fr

Dans le contexte actuel, lorsque l'économie mondiale est en plein processus de globalisation, les investissements étrangers de capital tendent à devenir, à côté des ressources de chaque pays, une très importante source de financement et de promotion du développement économique. C'est pourquoi l'attraction des investissements étrangers de capital représente la solution vitale pour le redressement de l'économie roumaine.

Deschiderea fostelor state comuniste din regiunea central și est-europeană spre democrație și economia de piață la începutul deceniului nouă a atras după sine interesul investitorilor străini, motivați de dimensiunea considerabilă a piețelor și de posibilitatea de a reduce costurile de producție.

Performanțele investițiilor de capital din această zonă sugerează că aceasta este privită ca o regiune stabilă și promițătoare pentru investiții, mai ales în contextul integrării europene, îmbunătățind eficiența operațiunilor în Europa ca un întreg.

La nivelul regiunii, există importante diferențe în ceea ce privește performanța în atragerea investitorilor străini. Potrivit Foreign Investment Advisory Service, dacă decizia de a investi în statele cu economie în tranziție este o decizie strategică, alegerea localizării efective a investiției este o chestiune ce ține de competitivitatea statelor receptoare. Ritmul și calitatea măsurilor de reformă, viteza și hotărârea cu care sunt derulate procesele de privatizare, succesul în asigurarea macrostabilității, coerența regimurilor naționale în domeniul investițiilor străine de capital și existența unui climat de afaceri favorabil sunt factorii⁸³ care au determinat o repartiție inegală a fluxurilor de capital.

În România, anul 2004 a consemnat, în ansamblu, evoluții pozitive ale principalilor indicatori macroeconomici⁸⁴. Creșterea economică a înregistrat cea mai bună performanță din perioada de tranziție, dinamica PIB (8,3 %) fiind superioară cu 3,1 puncte procentuale rezultatului atins în anul 2003 și cu 2,8 puncte procentuale obiectivului inițial. Rata inflației a coborât la 9,3 %, cu 4,8 puncte procentuale sub nivelul anului anterior, în pofida șocurilor interne și externe nefavorabile. Rata șomajului a evoluat și ea pozitiv, de la 7,4 % în decembrie 2003 la 6,2 % în decembrie 2004.

⁸³ Mazilu A. – „Investițiile străine directe și creșterea performanței economiei românești” în „România în contextul integrării europene și globalizării”, Institutul de Economie Mondială, București, 2003, pag. 69-70

⁸⁴ BNR – „Raport anual 2004”, București, pag. 9

Aceste rezultate au consolidat progresele obținute începând cu anul 2000 pe linia stabilizării macroeconomice și au contribuit la obținerea de către România a statutului de economie de piață funcțională, acordat de Comisia Europeană. În acest context, luna decembrie a anului 2004 a reprezentat un moment de referință în procesul de integrare – finalizarea negocierilor de aderare la Uniunea Europeană, ceea ce a creat premisele semnării, în aprilie 2005, a Tratatului de aderare.

Ultimul raport publicat de UNCTAD arată că România și Bulgaria, așteptate să adere la Uniunea Europeană în 2007, au atras, împreună, peste o cincime din totalul regional și mai mult de 70% din totalul investițiilor străine din sud-estul Europei în 2004. Rata crescută a investițiilor străine a fost dată de privatizarea unor companii de stat, precum Petrom și de investițiile în terenuri și proiecte de extindere, cu precădere în industria automobilelor și în servicii. „Intrările nete de investiții străine directe s-au dublat, ajungând la 7,1% din PIB-ul anului 2004, în special datorită încheierii unor mari privatizări”⁸⁵.

Tabel nr.1. Evoluția intrărilor de investiții străine de capital în țările din sud-estul Europei

-milioane dolari-

ȚARA	Anii									
	1990-1995 (medie anuală)	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Albania	42	90	48	45	41	143	181	135	178	426
Bosnia-Herțegovina	-	-2	1	55	149	131	164	265	381	497
Bulgaria	57	109	505	537	819	1.002	689	905	2.097	2.488
Croația	120	516	551	1.014	1.635	1.127	1.442	1.126	2.042	1.076
Macedonia	17	12	16	118	32	178	530	78	95	151
România	162	263	1.215	2.031	1.041	1.025	1.131	1.144	2.213	5.174
Serbia și Muntele Negru	82	-	740	113	112	25	105	137	1.360	966
TOTAL	480	988	3.076	3.913	3.829	3.631	4.242	3.790	8.365	10.778

Sursa: Elaborat de autori pe baza datelor din UNCTAD – „World Investment Report 2003”, New York and Geneva, 2003, pag. 305-306 și UNCTAD – „World Investment Report 2005”, New York and Geneva, 2005, pag. 306-307

Cu un total de 5,174 miliarde dolari atrași, România a înregistrat mai multe investiții decât Albania, Bosnia și Herțegovina, Croația, Macedonia, Serbia și Muntele Negru la un loc. „În Bulgaria și România, perspectiva aderării la Uniunea Europeană în 2007 determină adoptarea rapidă a acquis-ului comunitar, intensificarea eforturilor depuse pentru îmbunătățirea climatului de afaceri și finalizarea unor acorduri ample de privatizare”, se arată în World Investment Report⁸⁶, menționându-se că celelalte țări din sud-estul Europei le urmează într-o măsură mai mare sau mai mică. România și Bulgaria, care urmează să adere la Uniunea Europeană în 2007, au fost principalele beneficiare ale investițiilor directe de capital din 2004, cu 5,174 miliarde de USD și respectiv 2,488 miliarde de dolari,

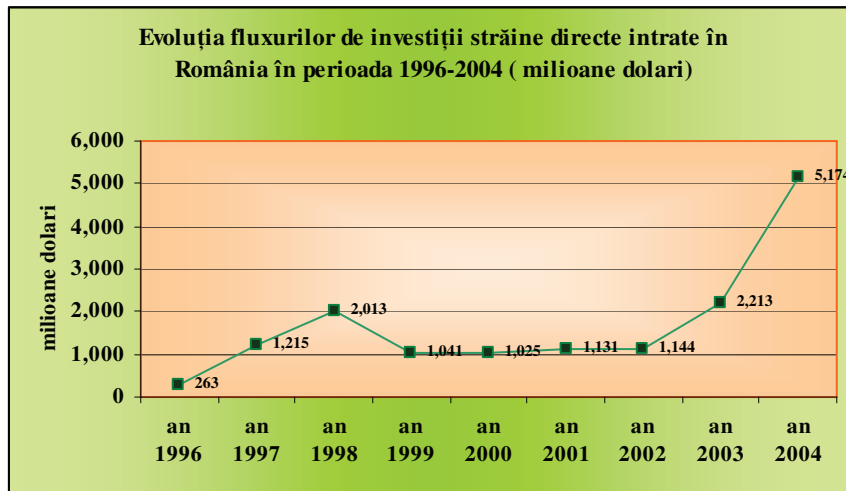
⁸⁵ European Commission – „România. 2005 Comprehensive Monitoring Report”, Brussels, 25 October 2005, pag. 21

⁸⁶ United Nations – UNCTAD – „World Investment Report. Transnational Corporations and the Internationalization of R&D”, New York and Geneva, 2005, pag. 75

reprezentând 71% din investițiile străine atrase de celelalte țări din zonă (10.778 miliarde dolari).

În noiembrie 2004, Agenția de rating Fitch a acordat României calificativul „investment grade”. Acesta a fost urmat de o îmbunătățire a ratingurilor acordate de Standard and Poor’s și Moody’s.

Grafic nr. 1

Sursa: Elaborat de autori pe baza datelor din UNCTAD – „World Investment Report 2003”, New York and Geneva, 2003, pag. 305-306 și UNCTAD – „World Investment Report 2005”, New York and Geneva, 2005, pag. 306-307

Din păcate, conform unui raport al ARIS, volumul investițiilor străine directe în România pe parcursul ultimilor 15 ani este de numai 13 miliarde de euro. Într-un moment în care, cel puțin teoretic, doar câteva luni ne mai despart de aderarea la Uniunea Europeană, România caută soluții pentru a recupera din decalajul considerabil față de țările vecine la capitolul investiții directe de capital. După recordul atins în 2004, autoritățile aruncă în joc impozitul pe profit de 16%. Performanța realizată în 2004 se datorează în primul rând privatizărilor, cea mai mare fiind cea a SNP Petrom, licitație câștigată de OMV Austria. Tranzacția de 1,49 miliarde de euro prin care grupul OMV a cumpărat Petrom a ridicat valoarea totală a capitalului investit de Austria pe piața românească la trei miliarde de euro (1,37 miliarde euro capital social subscris).

Potrivit UNCTAD, în ultimii doi ani, în România sectorul secundar a atras cele mai multe investiții externe de capital din sud-estul Europei (2.006 milioane dolari comparativ cu Bulgaria 392 milioane dolari sau Macedonia 54 milioane dolari). În cadrul serviciilor, comerțul și transporturile au avut un rol deosebit de important.

Fără îndoială că nivelul crescut al investițiilor străine directe s-a datorat în mare măsură marilor privatizări ce au avut loc în 2004 dar, totodată, stabilitatea economică și politică, precum și perspectiva aderării la Uniunea Europeană în 2007 au avut o influență pozitivă asupra preferinței investitorilor. „Piața de fuziuni și achiziții a înregistrat o puternică dezvoltare pe măsură ce tot mai multe companii locale și-au continuat consolidarea pe o piață din ce în ce mai competitivă, iar investitorii străini sunt din ce în ce mai atrași de

piața românească datorită calificării înalte a forței de muncă și a costurilor reduse cu personalul”⁸⁷.

Tabel nr. 2. Intrările de investiții străine de capital, în România, pe sectoare de activitate - milioane dolari -

	2003	2004
Sectorul primar	32	19
Sectorul secundar	849	2.006
Sectorul terțiar, din care	568	1.125
construcții	7	-4
comerț	282	356
turism	61	-18
transporturi	28	176
servicii diverse	190	615
Diverse	-22	58
TOTAL ROMÂNIA	1.427	3.208

Sursa: UNCTAD – „World Investment Report 2005”, New York and Geneva, 2005, pag. 285

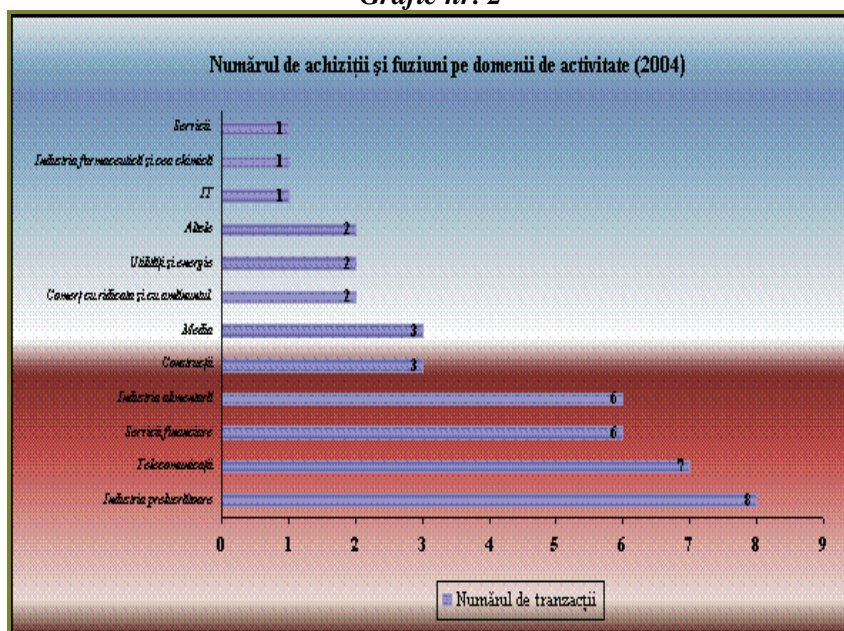
Valoarea pieței de fuziuni și achiziții a crescut semnificativ în 2004, fiind estimată la 1,4 miliarde dolari. Comparativ cu anul 2003, aceasta reprezintă o creștere de 157%, una dintre cele mai mari din regiune. Contribuția investitorilor străini la activitatea de fuziuni și achiziții a fost destul de ridicată în 2004 față de 2003. Investitorii străini au realizat 76% din totalul tranzacțiilor, dezvăluind faptul că și firmele românești preferă parteneri strategici cu potențial financiar superior firmelor locale, care îi pot ajuta să facă față competiției din ce în ce mai mari a produselor vestice. Austria s-a situat în topul investitorilor, cu șapte tranzacții, urmată de SUA cu cinci tranzacții și Germania cu patru. Austria se află pe prima poziție și din punct de vedere al valorii tranzacțiilor, cu aproximativ 433 milioane dolari, cei mai mari investitori fiind Kronospan, Immofinanz, Meinel European Land și Lasselsberger, urmată de Canada cu 300 de milioane (creșterea numărului de acțiuni deținute de TIW în Mobifon) și Ungaria cu 117 milioane (prin achizițiile făcute de OTP Bank și MOL).

Un număr de 42 de tranzacții în sectorul privat au fost făcute publice în 2004, reliefând creșterea activității de fuziuni și achiziții (33 de tranzacții în 2003 și 30 în 2002).

Cel mai atractiv sector din punct de vedere al numărului de tranzacții încheiate a fost industria prelucrătoare, la fel ca în 2003. Pe locul doi s-a situat sectorul telecomunicațiilor, cu șapte tranzacții, urcând o poziție în top. Acest sector nu numai că este unul dintre cele mai dinamice ale economiei, dar a și generat un număr mare de tranzacții datorită procesului de consolidare. Liberalizarea pieței de telecomunicații din 2003 a condus la creșterea competiției și în segmentul telefoniei fixe. Astfel, companiile de telecomunicații care au evoluat din companii de cablu TV și furnizori de internet își consolidează poziția pe piață prin fuziuni și achiziții pentru a-și diversifica serviciile și a obține o parte din piața telefoniei fixe.

⁸⁷ PriceWaterhouseCoopers – „Studiu privind fuziunile și achizițiile în Europa Centrală și de Est pentru anul 2004. Raport de țară: România”, București, pag. 2

Grafic nr. 2

Sursa: PriceWaterhouseCoopers – „Studiu privind fuziunile și achizițiile în Europa Centrală și de Est pentru anul 2004. Raport de țară: România”, pag.4

Este de așteptat ca fluxul de capital străin să continue să crească prin fuziuni și achiziții, datorită faptului ca atât costurile scăzute cu salariile, cât și riscul economic și politic scăzut, fac din România un loc perfect pentru mutarea unităților de producție a diferitelor companii din Uniunea Europeană.

Procesul de aderare la Uniunea Europeană va continua să modeleze în următorii ani mediul economic românesc, crescând competiția și ducând inevitabil la o consolidare a pieței prin fuziuni și achiziții.

Previziunile oficiale arată o creștere susținută a economiei românești în următorii ani, cu o rată medie a creșterii PIB de aproximativ 6,2% până în 2008. Astfel, până la sfârșitul anului 2008, produsul intern brut ar urma să fie cu 30% mai mare față de sfârșitul lui 2004. Investițiile externe de capital se așteaptă să crească semnificativ după 2007, odată ce România va deveni membră a Uniunii Europene⁸⁸.

Deși în 2006 se așteaptă o creștere a investițiilor în Europa de Sud-Est, există și rețineri cauzate de anumite probleme nerezolvate, ca ineficiența administrației publice, corupția ori dificultăți legate de sistemul legislativ și politic. Adevărarea previziunilor pe 2006 ar aduce României creșterea comerțului extern, transfer tehnologic și dezvoltarea sectorului privat, principalii factori pentru realizarea unei economii puternice.

⁸⁸ www.mae.ro